

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР
КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Максатбек Мергенбаевич Жорокуловдун кайрылуусун өндүрүшкө
кабыл алуудан баш тартуу жөнүндө

2019-жылдын 6-ноябры

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: Э.Т. Мамыров, М.Ш. Касымалиев, Ж.И. Саалаев, сот отурумунун катчысы С.А. Джалгокпаеванын катышуусунда М.М. Жорокуловдун кайрылуусун карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2019-жылдын 4-октябрында М.М. Жорокуловдун "Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Регламенти жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 86-беренесин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 2-беренесинин 4-бөлүгүнүн экинчи абзацына, 5-беренесинин 1-бөлүгүнө, 16-беренесинин 2-бөлүгүнүн экинчи абзацына, 3-бөлүгүнө, 72-беренесинин 2-бөлүгүнө карама-каршы келет деп таануу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Арыз берүүчүнүн пикиринде, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 2-беренесинин 4-бөлүгүнүн экинчи абзацына ылайык, мамлекеттик бийликтин бирден-бир булагы болуп саналган Кыргызстандын эли өз бийлигин, тең жана түз шайлоо укугунун негизинде, Кыргыз

Республикасынын Жогорку Кеңешинин (мындан ары - Жогорку Кеңеш) депутаттарына ак ниеттүүлүк менен пайдаланат деп 5 жылдык мөөнөткө ыйгарган. Бирок, кыргыз эли өз бийлигин Жогорку Кеңештин депутатына берип жатып, анын депутаттык кызматын башка бирөөгө ишеним кат аркылуу жүргүзүүгө уруксат берген эмес.

М.М. Жорокулов, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 74-беренесинин 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9-бөлүктөрү, 75-беренесинин 1, 3-бөлүктөрү жана 76-беренесинин 1, 4-бөлүктөрүндө каралган мыйзам долбоорлоруна таандык болбогон маселелер боюнча, Жогорку Кеңештин депутаттары ишеним кат аркылуу өз добушун берүүсү туура эмес деп эсептейт.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 5-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык, мамлекет жана анын органдары коомдун кайсы бир бөлүгүнө эмес, бүткүл коомго кызмат кылууга тийиш.

Ал эми кайрылуу субъектинин пикири боюнча, талашылып жаткан ченем Жогорку Кеңештин депутаттарынын жалпы коомдун кызыкчылыгында эмес, өздөрүнүн ишинин ыңгайлуулугу, жашоосунун жыргалчылыгы үчүн багытталган.

Мындан тышкары, арыз берүүчү Жогорку Кеңештин депутатына өзүнүн ишмердүүлүгүн эң жогорку деңгээлде аткаруу үчүн ыңгайлуу шарттар түзүлгөндүгүнө жана мыйзам тарабынан атайын кепилдиктер берилгендигине карабастан, депутаттык ишин ишеним кат аркылуу башка бирөөгө тапшыруусу бул өзүм билемдик, алардын аткарган ишине көзөмөл жүргүзүүнүн механизминин жоктугу жана жоопкерсиздик деп эсептейт.

М.М. Жорокулов мыйзам долбоорлоруна таандык болбогон жана мыйзам долбоорлору боюнча маселелерди чечүүдөгү Жогорку Кеңештин депутатынын кызматы - бул добуш берүү деп эсептейт.

Ошондой эле, М.М. Жорокулов Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2-бөлүгүнүн экинчи абзацына ылайык, эч ким жынысы, расасы, тили, майыштуулугу, этноско таандыктыгы, туткан

дини, курагы, саясий же башка ынанымдары, билими, теги, мүлктүк же башка абалы, ошондой эле башка жагдайлары боюнча кодулоого алынышы мүмкүн эмес деп белгилеп, бирок Жогорку Кеңештин депутаттары башка кызматтардын өкүлдөрүнө ишеним кат берүүгө мүмкүнчүлүк бербей, ишеним кат менен кызматын башка бирөөгө калтыруу укугун өздөрүнө гана ыйгарып алган деп эсептейт.

Муну менен бирге, Конституциянын ошол эле беренесинин 3-бөлүгүнө ылайык, Кыргыз Республикасында мыйзам жана сот алдында бардыгы бирдей болгондуктан, арыз берүүчү ишеним кат менен ишин өткөрүп берүү укугу Жогорку Кеңештин депутаттарына гана каралып жатса, башка кесиптин ээлери менен мыйзам алдындагы теңдик жөнүндө сөз кылса болобу деген суроону койгон.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 72-беренесинин 2, 3-бөлүктөрүндө каралган учурлардан тышкары, Жогорку Кеңештин депутаты депутаттык ишин башка мамлекеттик же муниципалдык кызмат менен айкалыштыра албайт, жеке ишкердик менен алектениши, коммерциялык уюмдун жетекчи органынын же байкоочулар кеңешинин курамына кириши мүмкүн эмес деп көрсөтүлгөн.

Кайрылуу субъектинин пикиринде, Жогорку Кеңештин депутаты талашылып жаткан ченемдин негизинде Жогорку Кеңештин башка бир депутатынын кызматын аткаруусу бул Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 72-беренесинин 2-бөлүгүнүн Жогорку Кеңештин депутаты депутаттык ишин башка мамлекеттик же муниципалдык кызмат менен айкалыштыра албайт деген жобосун бузууга алып келүүдө.

Жогоруда баяндалган жүйөлөрдүн негизинде, М. Жорокулов талашылып жаткан ченемди Кыргыз Республикасынын Конституциясына карама-каршы келет деп таанууну суранат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну изилдеп чыгып, "Кыргыз

Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө" конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья Э.Т. Мамыровдун маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-беренесинин 7-бөлүгүнө ылайык, Конституция тарабынан таанылган укуктар жана эркиндиктер алар тарабынан бузулуп жатат деп эсептелсе ар бир адам мыйзамдын жана башка ченемдик укук актыларынын конституциялуулугун талашууга укуктуу.

Бул конституциялык орнотмодон жарандардын жана башка жеке, юридикалык жактардын мыйзамдар жана башка ченемдик укуктук актылар менен Кыргыз Республикасынын Конституциясынын экинчи бөлүмү менен каралган адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктери бузулган же бузула турган учурда, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына кайрылуу укугу пайда болору келип чыгат.

Мындан тышкары, ченемдик укуктук актылардын конституциялуулук презумпциясы ченемдик укуктук актынын конституциялуулугундагы күмөндүүлүктүн талашылып жаткан ченемдин жөнгө салуу предмети менен конституциялык орнотмолордун бузулушунун ортосундагы байланышын көрсөтүүчү укуктук мүнөздөгү жүйөлөр менен тастыкталышын талап кылат.

"Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө" конституциялык Мыйзамдын 25-беренесинин 3-бөлүгүнүн 9-пунктунун талаптарына ылайык, кайрылууда кайрылуучунун коюлган маселе боюнча көз-карашы жана аны Конституциянын ченемдерине шилтеме менен анын укуктук негиздемеси көрсөтүлүшү керек. Башкача айтканда, талашылып жаткан ченемдин жөнгө салуу предмети менен конституциялык орнотмонун ортосунда сөзсүз тыгыз тутумдук байланыш байкалышы керек. Бирок, берилген кайрылууда талашылып жаткан ченем менен Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин

жоболорунун ортосундагы тутумдук байланыш, арыздануучу тарабынан адамдын жана жарандын укуктары жана эркиндиктери бузулгандыгы тууралуу келтирилген жүйөлөр далилдөөчү укуктук негиздеме катары кабыл алынууга мумкун эмес.

Анткени, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын 2016-жылдын 11-майындагы жана 2017-жылдын 17-февралындагы чечимдеринде баяндалган укуктук көз карашка ылайык, кодулабоо конституциялык принциби ал инсандын укуктук статусунун ар кандай элементтеринин тармагындагы аныкталган белгилер боюнча ишке ашырылат деп белгиленген. Бул принцип бир гана укуктарды жана эркиндиктерди ишке ашырууга жайылтылбастан, милдеттенмелерди, жоопкерчиликти жүзөгө ашырууга, укуктар менен эркиндиктердин юридикалык кепилдиктерине да жайылтылат. Укуктар менен эркиндиктерди ишке ашыруу учурунда кодулоонун бардык формасынан коргоого кепилдик берген тендиктин конституциялык принцибин кармануу, башкалардан тышкары, бир эле категорияга кирген адамдардын укуктарындагы айырмачылыктарды киргизүү дегенди түшүндүрөт.

Судьялар коллегиясы жеке жана юридикалык жактар талашылып жаткан ченемдин адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктерин регламенттөөчү конституциялык ченемдердин бузулгандыгын тастыктаган зарыл аргументтерди келтирүүсүз, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 2-беренесинин 4-бөлүгүнүн экинчи абзацына, 5-беренесинин 1-бөлүгүнө, 72-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык келүүсүн текшерүү жөнүндө маселени кое алышпайт деп белгилейт.

Ал эми жогоруда аталган конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1-пунктуна ылайык, эгерде кайрылуу таризи жана мазмуну боюнча аталган конституциялык Мыйзамдын талаптарына ылайык келбесе судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, "Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө" конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1-пунктун жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Жорокулов Максатбек Мергенбаевичтин өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.
2. Өтүнүч арыз ээсине кайтарылып берилсин.
3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

Э.Т. Мамыров

М.Ш. Касымалиев

Ж.И. Саалаев